

O PROXECTO CORNA

PROPOSTA EDUCATIVA E DE CONSERVACIÓN DE DUNAS

Fins Eirexas*

IMPACTOS

Á tradicional extracción de area para usos industriais (áridos de construción) e domésticos, engádense desde hai uns anos unha crecente presión antrópica derivada dun turismo desordenado. A circulación de vehículos a motor e a excesiva urbanización e humanización do contorno están a producir unha rápida perda dos valores ambientais deste territorio.

O deslinde do Dominio Público Marítimo-terrestre realizado a finais dos anos 90, veu a incluír case toda a superficie dunar, maioritariamente dunas terciarias, dentro da protección establecida na Lei 22/1988 de Costas. Porén, esta protección legal non levou aparelhada unha mellora nas condicións de conservación deste espazo.

Ata hoxe, todas as medidas directas ou indirectas tendentes a protexer a integridade deste sensíbel ecosistema non conseguiron frear a súa degradación acelerada: nos últimos 5 anos, as dunas da Corna veñen sendo obxecto de roturación e apertura de pistas, creación

"O *Carpobrotus*, planta de orixe sudafricana, foi introducida como especie ornamental e estase a extender por amplas zonas costeiras, desprazando á vexetación autóctona!"

de aparcadoiros, colocación de instalacións comerciais, liñas eléctricas e lugar de paso e circuito para vehículos todo-terreo. Estas actividades, repetidamente denunciadas por ADEGA, prodúcense con maior incidencia durante os meses de verán, mais agora xa se están a estender ao resto do ano, impedindo a natural recuperación da zona durante o inverno.

HÁBITATS E BIODIVERSIDADE

ADEGA coída que se deben tomar as medidas oportunas para garantir a conservación deste contorno de valiosos hábitats, como recolle a Directiva 92/43/CE (Directiva de Hábitats) a respecto das zonas dunares. Neste contorno están presentes os hábitats de interese europeo: código *2130 (dunas costeiras

A praia da Corna, nos límites dos concellos de A Pobra do Caramiñal e Ribeira, alberga un dos campos dunares máis importantes e ata hai pouco mellor conservados do Norte da ría de Arousa. Non entanto, historicamente, este espazo ven sufrindo repetidos impactos que poñen en perigo o seu equilibrio ecolóxico e comprometen a súa conservación. Neste contorno, ADEGA está a desenvolver un proxecto de restauración e conservación que inclúe diversas actuacións brandas, a realizar maioritariamente por voluntariado ambiental, así como outras que son recomendacións para as Administracións implicadas.

Miguel Conde

fixas con vexetación herbácea -dunas grises-, prioritario); código 2230 (dunas con céspedes de *Malcomietalia*); código 2120 (dunas móbeis de litoral con *Amnophila arenaria* -dunas brancas-); código 2110 (dunas móbeis embrionarias); código 2260 (Dunas con vexetación esclerófila de *Cisto-Lavanduleta*); código 4040 (Breixeiras secas atlánticas costeiras de *Erica vagans*); código 1210 (vexetación anual sobre refugallo mariños); código 1230 (Acantilados con vexetación das costas atlánticas). É unha obriga das administracións públicas preservar estes contornos da destrución ou do deterioro irreversible, artellando as medidas precisas para garantir a conservación da súa xeomorfoloxía orixinal e biocenose.

PROPOSTA DE ACTUACIÓN

Comprende todo un conxunto de actuacións "brandas" en contraposición ás "rexeneracións ambientais" ao uso, caracterizadas por un excesivo intervencionismo e humanización do contorno. Son exemplos de intervencións desafortunadas en áreas próximas ao paseo e

miradoiro na punta de Cabío (Pobra do Caramiñal) ou a controvertida pasarela na grande duna móbil de Corrubedo recentemente retirada.

A filosofía do proxecto é permitir a recuperación natural deste espazo eliminando determinados impactos e minimizando os factores de distorsión derivados da presión antrópica. Deste xeito, a propia dinámica do sistema permitirá unha recuperación cuxos efectos poden ser visíbeis incluso a curto prazo.

As principais intervencións sobre o contorno son as seguintes:

a) Intervencións administrativas

Proxecto de ordenación do tráfico e rexeneración ambiental do contorno a cargo da Demarcación de Costas do Estado en Galiza dentro do DPMT. Precisa da colaboración dos concellos de Ribeira e da Pobra do Caramiñal para o control dos accesos rodados, aparcadoiros, instalacións turísticas, etc., e para que os labores de limpeza se realicen co mínimo impacto na fauna da praia.

b) Caracterización ambiental e proxecto de actuación

Completouse a catalogación e descrición das características xeobiolóxicas da área de estudo co obxectivo de ter un coñecemento actualizado da súa situación, identificando os impactos e fixando as áreas prioritarias de actuación. Como resultado, propuxéronse actuacións concretas secuenciadas temporalmente.

c) Renaturalización da morfoloxía dunar

Nas zonas reheadas e vertedoiros procederase á retirada dos materiais alleos (entullo, áridos, etc.). Nas zonas afirmadas, pode ser preciso fresar ou remover mecanicamente o substrato, complementado se fora preciso coa plantación de sementes das especies da flora dunar orixinal. Nas zonas obxecto de extracción de area pode ser preciso realizar aportes de materiais de similares características, preferentemente procedentes do propio sistema (zonas de acumulación artificial).

d) Restitución da cobertura vexetal autóctona

Na zona dunar alterada a rexeneración da cobertura vexetal pode levarse a cabo en poucos meses de xeito natural, aínda que podería ser preciso realizar sementeiras selectivas

"O período de cría vai desde abril a xullo, e no 2007, unha limpeza mecánica da praia estragou as dúas niñadas que había"

naquelas zonas máis desnaturalizadas. A rexeneración da orla arbustiva non se pode realizar a curto prazo, polo que se fai necesario a repoboación mediante estacado, plantación ou sementeira segundo a especie.

A proposta contempla tamén a reintrodución dalgúns especies características do litoral galego hoxe desaparecidas ou a piques de desaparecer da zona como a caramiña (*Corema album*), ou a recuperación doutras como a *Omphaloides litorallis*.

e) Erradicación das especies invasoras

Deben eliminarse tamén aquelas plantas invasoras coma as pitas (*Agave americana*), a herba da pampa (*Cortaderia sp.*), algunhas canas

(*Arundo donax*) e piñeiros (*Pinus pinaster*) que colonizan as dunas, con especial atención á herba do coitelo (*Carpobrotus sp.*) Xa actuamos sobre unha mata de *Carpobrotus* situada preto do rego de Esteirón. Esta planta, de orixe sudafricana, foi introducida como especie ornamental e estase a estender por amplas zonas costeiras, desprazando á vexetación autóctona. Os *Carpobrotus* da Corna proveñen quizais das matas existentes na veciña praia.

f) Adecuación dunha charca temporal e melloras de microhábitats

Coa finalidade de mellorar a capacidade de acollida dos anfibios presentes (*Bufo calamita*, *Lacerta schreiberi* e *Hyla arborea*), propónse a actuación nunha pequena zona de somero encharcamento temporal con algúns salgueiros.

g) Recuperación da píllara papuda (*Charadrius alexandrinus*)

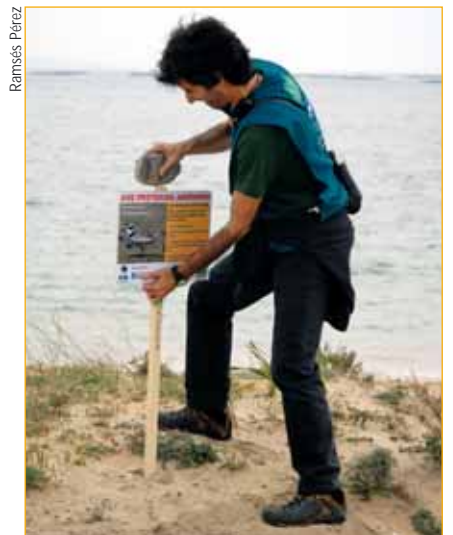
A píllara papuda é unha especie protexida e en regresión na península ibérica. Esta pequena ave aniña directamente sobre a area e os seus ovos poden ser esmagados sen querer polos visitantes ou comestos por cans, gaivotas, corvos... O período de cría vai desde abril a xullo, e no 2007, unha limpeza mecánica da praia estragou as dúas niñadas que había. A principios da época de cría de 2008 aniñou unha parella da que viñamos facendo seguemento. Cando acudimos a sinalizar a praia na primeira actividade de voluntariado (8 de maio de 2008) observamos que os ovos non estaban, polo que supoñemos que ou ben lograron os pitos (son nidifugos e marchan do niño ás poucas horas) ou ben foron estragados polos cans ou outros animais oportunistas. A principios de xuño comprobamos a existencia de dúas parellas criando, unha xa con tres pitiños. Os usuarios/as da praia poden colaborar na conservación desta ave a través dunhas doadas recomendacións, que fican explicitadas nos cartaces colocados.

h) Sinalización e información ambiental do contorno

Mediante a colocación de cartaces, paneis informativos e reparto de dípticos os usuarios/as poderán coñecer as características ambientais do contorno e as intervencións

Impactos sobre praias e dunas

Voluntariado traballando na sinalización

que se están a realizar. Informaráselles tamén dos usos e actividades compatíbeis e incompatíbeis coa conservación do medio e dos lugares máis axeitados para realizalas.

i) Actividades de educación ambiental

Pretenden concienciar á cidadanía da importancia de conservar as áreas dunares. Estarán dirixidas tando á poboación residente e aos colexios da comarca como aos visitantes ocasionais. Constarán de roteiros autoguiados, unha guía das aves comúns da Corna, charlas, obradoiros, concursos, viveiros de especies da flora dunar, e voluntariado (vixiantes das dunas...).

* Fins Eirexas é o secretario executivo de ADEGA